

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนให้มีความรู้ คนที่มีองค์ความรู้ก็องค์ประกอบของพลังอำนาจของชาติ ชาติใดคนเก่ง คนมีความรู้ คนมีศักยภาพ แม้ไม่มีทรัพยากร ชาตินั้นก็สามารถเป็นมหาอำนาจได้และในทางตรงกันข้าม ชาติใดแม้จะมีทรัพยากรมากมาย แต่คนในชาติไม่เก่ง ไม่มีความรู้ก็ไม่สามารถเป็นมหาอำนาจได้ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 21-24)

การศึกษาจึงนับได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จะประกอบอาชีพและให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ความเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 5) ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ คนไทยในอนาคตต้องเป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดีและมีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม มีวิจาร์ณญาณที่ดี เป็นคนที่มีคุณภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล (อ่ำรุ่ง จันทวานิช. 2540 : 77) และเพื่อเตรียมคนให้พร้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่มีแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศสู่สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะด้านหลักสูตร กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปให้ตอบสนองกับความต้องการของสังคมยุคข่าวสาร จึงถือว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. 2541 : 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549 : 18-19) ได้เน้นการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน โดยยึดปรัชญาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนำทาง นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นระบบการศึกษาที่มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งปัญญา การศึกษาเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้สร้างมากกว่าผู้เสพ ระบบการศึกษาเป็นระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง

ต่อเนื่องตลอดชีวิต สร้างคนให้มีความสุขกับการเรียนรู้ (ไพพรรณ เกียรติโชติชัย, 2545 : 5) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ล้วนมุ่งสู่การพัฒนาคนไทยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงนับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยของสังคมจะต้องจัดการศึกษาและบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 17) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเป็นคนมีคุณภาพ มีจิตสำนึกในความเป็นไทยและมีศักยภาพระดับสากล เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพและได้กำหนดวัตถุประสงค์ว่า ภายในปี 2549 มีการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรวัยเรียนระดับประถมศึกษาและการศึกษาภาคบังคับได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
 2. การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยและมีการศึกษาระดับสากล
 3. การบริหารจัดการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น
 4. การพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ คุณธรรม ทักษะ ความสามารถในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
 5. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
- นอกจากนี้ การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการบริหารคุณภาพที่มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันความผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นมากกว่าการแก้ไขภายหลังความผิดพลาดหรือความสูญเสียได้เกิดขึ้นแล้วและยังเน้นถึงการตอบสนองความพึงพอใจของผู้รับบริการ ดังนั้น จึงเป็นระบบที่สามารถที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการได้ว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ประกาศไว้จะทำให้ผลผลิตเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2541 : 53)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรมและจริยธรรม รู้จักฟังตนเอง

และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 1) ดังนั้น ภารกิจสำคัญของสถานศึกษาก็คือ การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามที่คาดหวังไว้

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นมาตรการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2539 : 3)

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความจำเป็นมาจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมก่อนแล้ว จึงพัฒนามาสู่ระบบการศึกษา ความคิดเรื่องการประกันคุณภาพและการกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการนั้น ได้เริ่มต้นในวงการอุตสาหกรรมเมื่อประมาณร้อยปีที่ผ่านมานี้ เนื่องจากเมื่อมีการผลิตสินค้าจำนวนมาก ปัญหาคือ ทำอย่างไรจึงจะให้สินค้าแต่ละหน่วยหรือแต่ละชิ้นมีคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในทางธุรกิจว่าสินค้าทุกชิ้น ที่คนซื้อไปนั้นมีคุณภาพเท่าเทียมกัน และได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด หรือตามโฆษณาเอาไว้ การประกันคุณภาพเริ่มต้นในประเทศอเมริกา ในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง โดยในตอนแรกนั้นเน้นเฉพาะการประกันผลผลิตทางอุตสาหกรรม (Industrial products) เน้นการควบคุมทางสถิติ (รุ่ง แก้วแดง, 2544 : 10)

การจัดการศึกษาเป็นภาระที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีเกณฑ์เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล ซึ่งจะส่งผลผลิตทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาและบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการทำงานตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติได้ กฎหมายทางการศึกษาจึงได้กำหนดวิธีการในการประกันคุณภาพไว้ 2 ลักษณะ คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความน่าเชื่อถือจากสังคมที่เกี่ยวกับมาตรฐานและคุณภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันที่สำคัญในการแข่งขันทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งการแข่งขันภายในประเทศและการแข่งขันกับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดการค้าเสรีขององค์การค้าโลก ทำให้สถาบันการศึกษา และมหาวิทยาลัยของต่างประเทศมีโอกาสเข้ามาตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยอย่างเสรีมากขึ้น มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาในประเทศไทย ประกอบกับมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบของสถานศึกษา โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพของสถานศึกษานั้น มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นภารกิจหลักสำคัญที่สถานศึกษา บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ต้องร่วมกันกำหนดคุณลักษณะที่คาดหวังของเยาวชนในห้องเรียน จากนั้นสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้นักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง เพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โดยผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ เช่น ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมด้านสื่ออุปกรณ์ ความพร้อมด้านงบประมาณ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) มีแนวคิดพื้นฐานของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานที่กำหนด โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ และ

แนวทางการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย รวมทั้งผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ตามความต้องการของผู้เรียนและผู้รับบริการ ซึ่งหลากหลายตามวัตถุประสงค์ตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ โดยใช้การรายงานตามความจริงให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ ซึ่งการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในและเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่ สถานศึกษา และทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง เน้นการประเมินตามสภาพจริงของข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการบริการต่าง ๆ จึงเป็นงานที่ขึ้นชั้นผลการประเมินภายในว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 55-58)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก เริ่มตั้งแต่ 20 สิงหาคม 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตรวจสอบขึ้นชั้นสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษา ช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ และประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน การประเมินคุณภาพภายนอกได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ในส่วนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งมีสถานศึกษาทั้งหมด 22 โรงเรียน ได้รับการประเมินภายนอก 93 โรงเรียน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีสถานศึกษาทั้งหมด 207 โรงเรียน และได้รับการประเมินภายนอก 115 โรงเรียน ในการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ประสบปัญหาทั้งผู้รับการประเมินและคณะผู้ประเมิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้มีการทบทวนหลังจากมีการดำเนินการมาแล้วระยะหนึ่ง จากมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร สมศ. ครั้งที่ 5/2547 เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2547 ว่าการประเมินในระดับตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ที่ใช้อยู่ ผู้ประเมินต้องใช้การวินิจฉัยสูงมาก จึงมีมติให้ปรับปรุงตัวบ่งชี้ในทุกมาตรฐานให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยให้กึ่งมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก 14 มาตรฐานเหมือนเดิม แต่ปรับการประเมิน 3 มิติ

คือ ความตระหนัก (Awareness) การปฏิบัติ (Attempt) และผลสำเร็จ (Achievement) ให้มีความเป็นมาตรฐานเดียวกันมากยิ่งขึ้น

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง เริ่มตั้งแต่ 19 สิงหาคม 2548 เป็นการประเมินโดยมีจุดหมายเพื่อ การรับรองคุณภาพการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 21-35) ได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษา มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ได้แก่

1. ด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข

2. ด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านของกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดถึงคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตน และแสดงความรับผิดชอบให้ประจักษ์แก่สังคมว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง 2. สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานอย่างแท้จริง ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้ถือว่าเป็นกรอบการประเมินสถานศึกษา ควรใช้เป็นเกณฑ์การทดสอบการดำเนินการของตนเองด้วย (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. 2544 : 2-3)

ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยให้มีการบริหารจัดการทำงานที่เน้นคุณภาพ มีระบบการประเมินภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษา จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด จากนั้นจึงจัดทำรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบทุกปี และต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อชี้จุดอ่อนจุดแข็งให้สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพต่อไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย. 2546 : บทคัดย่อ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 8-9) ได้นำเสนอแนวทางในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ตามแนวคิดของเอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (Edwards Deming) คือ ระบบวงจร PDCA (Plan Do Check Action) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Plan) เป็นการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อที่จะทำงานให้สำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพในการวางแผนต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางในการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการ
2. การปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นการที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้เป็นไปตามลักษณะงาน ระยะเวลา โดยมีการกำกับติดตาม นิเทศงานเพื่อแนะนำช่วยเหลือให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์
3. การตรวจสอบประเมินผล (Check) เป็นการประมาณค่าการดำเนินงานว่าดีเด่น คืออย่างไร โดยเปรียบเทียบผลงานที่ได้กับผลที่คาดหวังตามแผนที่วางไว้ให้เป็นไปตามลักษณะงาน ระยะเวลา โดยมีการกำกับติดตาม นิเทศงานเพื่อแนะนำช่วยเหลือให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์
4. การปรับปรุงงาน (Action) เป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน คือ ถ้างานไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็หาแนวทางปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม ถ้างานนั้นบรรลุเป้าหมายก็ปรับปรุงเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อการพัฒนาต่อไป

การนำผลการตรวจสอบ มาวิเคราะห์ พิจารณาหาข้อบกพร่อง การระดมสมองเพื่อการแก้ไขป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก การกำหนดมาตรฐาน การตัดสินใจว่าขั้นตอนการทำงานที่ผ่านมาจะถือเป็นมาตรฐานการทำงานหรือต้องแก้ไข ปรับปรุงต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นระบบที่สามารถที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการได้ว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาดำเนินการตามพันธกิจที่ได้ประกาศไว้ จะทำให้ผลผลิตเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2541 : 53) การประกันคุณภาพภายใน ต้องมองให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจน ทุกเรื่อง ต้องมีการวางแผน มีการปฏิบัติตามแผน การประเมิน และการปรับปรุง การนำประกันคุณภาพการศึกษาเข้ามาไม่ได้ช่วยเรื่องการประกันอย่างเดียว แต่ช่วยเรื่องการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล จนครบวงจรการเรียนรู้ของผู้เรียน

วงจรการทำงานแบบ PDCA (สุวิมล ว่องวานิช, 2543 : 45) กล่าวว่า การทำงานที่เป็นระบบ คือ การทำงานที่เป็นแบบวงจร PDCA และมีการเขียนการทำงานนั้นเป็นลายลักษณ์อักษร มีหลักฐานการทำงานให้ตรวจสอบได้ เป็นวงจรการทำงานที่ค้นพบโดย เดมมิ่ง วงจร PDCA ถือว่าเป็นระบบบริหารงานที่มีคุณภาพและใช้กันแพร่หลายระบบหนึ่ง ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมินผล (Check) และการนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไข (Action) กระบวนการทำงานตามวงจรนี้ จะมีการตรวจสอบ

ควบคุมไปกับการทำงานทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงานตลอดเวลา เป็นการทำงานที่ต่อเนื่อง

วงจรการสอนของครู วงจรการบริหารของผู้บริหารและวงจรดำเนินงานของพ่อแม่ คือ ทุกคนในสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น การบริหารการศึกษาที่ดีต้องมีกระบวนการบริหารที่ครบวงจรและการประเมินผลเพื่อประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ ในกระบวนการบริหารการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 58, 117) โดยในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและความสุขจะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง สามารถร่วมมือและแข่งขันในสังคมโลก

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 60.12 คณิตศาสตร์ 56.26 และ วิทยาศาสตร์ 56.26 ส่วนรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 43.318 คณิตศาสตร์ 40.095 วิทยาศาสตร์ 40.748 และภาษาอังกฤษ 39.925 มัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 53.570 คณิตศาสตร์ 34.480 วิทยาศาสตร์ 37.610 สังคมศึกษา 48.925 และภาษาอังกฤษ 36.900 มัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 44.161 คณิตศาสตร์ 33.220 วิทยาศาสตร์กายภาพ 48.263 เคมี 37.931 ชีวะ 36.380 ฟิสิกส์ 31.829 สังคมศึกษา 41.581 และ ภาษาอังกฤษ 37.997 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2. 2547 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2546 ชี้ให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาที่ประเมินค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาของ ไทยที่สมควรได้รับการติดตามและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และคุณภาพ การศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 มีผู้บริหาร สถานศึกษาที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การกำหนดคุณลักษณะที่ คาดหวังของเยาวชน และดำเนินการให้นักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์เป็นไปตามสภาพ ที่คาดหวัง การดำเนินการของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย เกื้อหนุนหลายประการ ดังที่ วิชัย ศรีเล็ก (2542 : บทกัณฑ์) พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น

ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศและอายุการรับราชการ ส่วนผลการศึกษาของสุพรรณิ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีสภาพการดำเนินการไม่แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยของ สมชัย ละครวงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาต่างกัน สุวรรณ วิลารักษ์ (2542 : บทคัดย่อ) มีข้อค้นพบในเรื่องนี้ว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ยาวนาน มีระดับความรู้ความเข้าใจดีกว่าบุคลากรที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อย และสุวิทย์ ชันอินทร์ (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ปัญหาการบริหารงานไม่ต่างกัน จากข้อค้นพบที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 โดยตั้งวัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษา นอกจากนี้ การดำเนินงานจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ที่ผ่านมา ประสบปัญหาในการปฏิบัติตามภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากคุณภาพทางการศึกษาของไทยเราคดดำ มาตรฐานของสถานศึกษาในประเทศมีความแตกต่างกันมาก การประเมินภายนอกเท่านั้นที่จะชี้ปัญหาและข้อแก้ไขเพื่อให้มาตรฐานของสถานศึกษาดีขึ้น และมีความแตกต่างน้อยลง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการ ว่ามีความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงงานมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ แก่หน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผนหาแนวทางสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและได้ตามมาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษภายนอกกรอบ 2 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2548 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นอย่างไร
2. การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไร

ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศและอายุการรับราชการ ส่วนผลการศึกษาของสุพรรณิ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีสภาพการดำเนินการไม่แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยของ สมชัย ละครวงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาต่างกัน สุวรรณ วิลาวัลย์ (2542 : บทคัดย่อ) มีข้อค้นพบในเรื่องนี้ว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ยาวนาน มีระดับความรู้ความเข้าใจดีกว่าบุคลากรที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อย และสุวิทย์ ชันอินทร์ (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ปัญหาการบริหารงานไม่ต่างกัน จากข้อค้นพบที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 โดยตั้งวัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษา นอกจากนี้ การดำเนินงานจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ที่ผ่านมา ประสบปัญหาในการปฏิบัติตามภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากคุณภาพทางการศึกษาของไทยเรลดต่ำ มาตรฐานของสถานศึกษาในประเทศมีความแตกต่างกันมาก การประเมินภายนอกเท่านั้นที่จะชี้ปัญหาและข้อแก้ไขเพื่อให้มาตรฐานของสถานศึกษาดีขึ้น และมีความแตกต่างน้อยลง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการ ว่ามีความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงงานมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ แก่หน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผนหาแนวทางสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและได้ตามมาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรับการประเมินคุณภาพการศึกษภายนอกกรอบ 2 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2548 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นอย่างไร
2. การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไร

3. การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการ ตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 มีปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านการวางแผนการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงงานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพรอบ 2 ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามมาตรฐาน เป็นการตระหนักในภารกิจการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอก และสรุปรายงานผลการพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาในสังกัด รายงานหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ที่จะส่งผลต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล การปรับปรุงงาน ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการ

ประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 ด้าน รวม 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน จำนวน 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐานที่ 1-12
- 1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ จำนวน 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐาน 13-18
- 1.3 มาตรฐานด้านปัจจัย จำนวน 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐาน 19-27

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ที่ผ่านการประเมินภายนอก รอบแรก จำนวน 149 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากร จากตารางสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายของ เครซี และมอร์แกน (ยูทพงษ์ กัวยวรรณ์. 2543 : 75 ; อ้างอิงจาก Krejcie and Morgan. 1970. **Educational and Psychological Measurement.** p. 608-609.) ที่ ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จำนวน 105 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 105 คน และครูวิชาการจำนวน 105 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 210 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาด สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมิน คุณภาพภายนอก ตามกระบวนการบริหารมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการ ตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

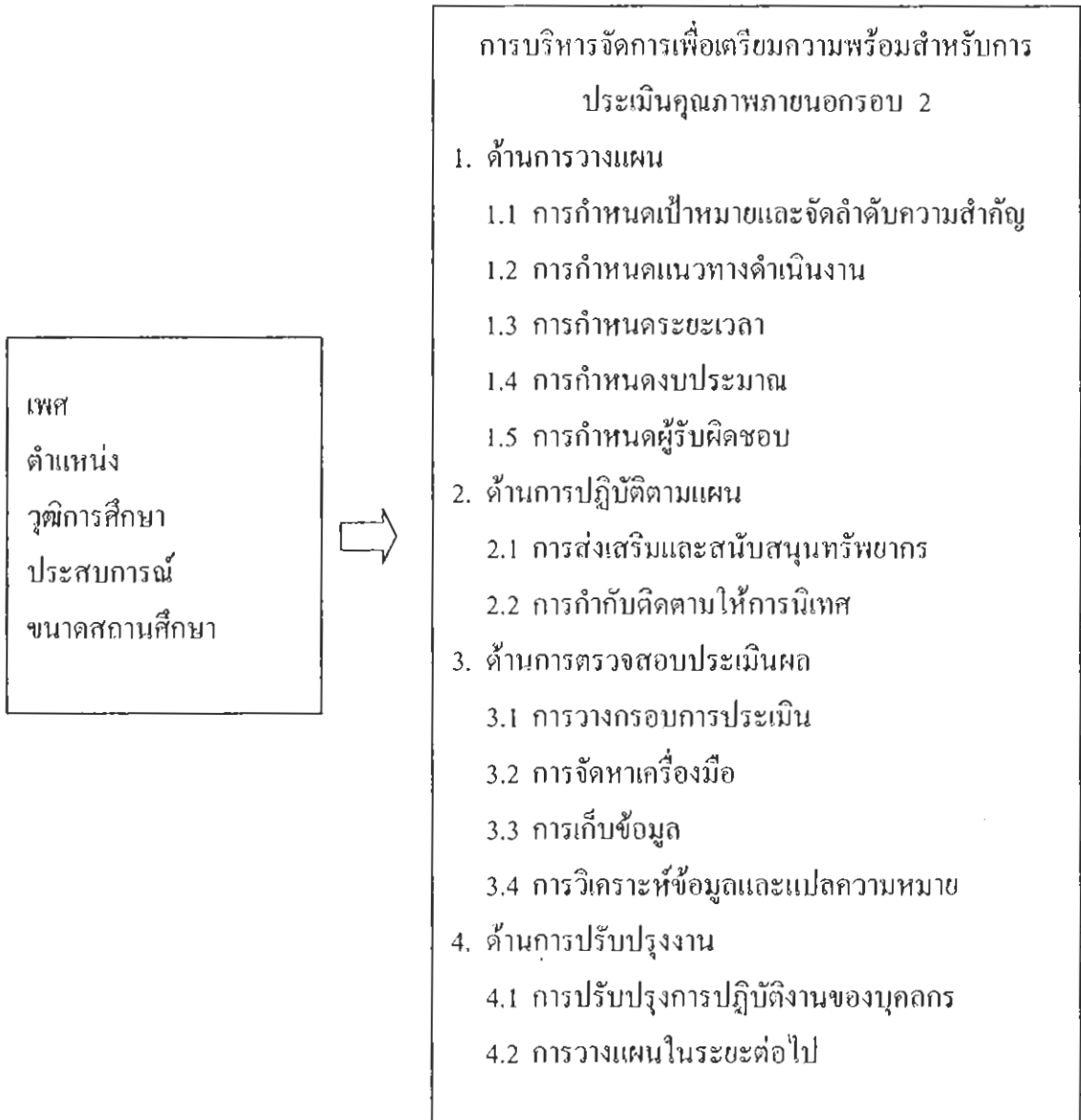
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมตามวงจรเดมมิ่งถึง ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ตามกระบวนการบริหาร ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการปรับปรุงงาน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบและแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินภายนอกรอบ 2 หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ร่วมกันของบุคคลเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยมีการเตรียมตัว มีความต้องการ มีความสนใจและมีความสามารถในการจัดการศึกษา ในด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงาน และเป็นการตรวจสอบเพื่อกำหนดคุณค่าตามมาตรฐานและข้อกำหนดของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผ่านการประเมินภายนอกแรก เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. ตำแหน่ง หมายถึง ผู้ดำรงสถานะครูวิชาการหรือรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้บริหารและครูวิชาการในสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ น้อยกว่า 10 ปี ระหว่าง 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี

5. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาตามกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับการประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ภายในปีการศึกษา 2546 จำนวน 149 โรงเรียน และแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

5.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

5.2 สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน 301-1,000 คน

5.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะ ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการนำมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2
2. เพื่อให้ทราบแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการปรับปรุงงาน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2
3. เพื่อให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา คณะผู้ประเมิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย

สมมุติฐานการวิจัย

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 มีการบริหารจัดการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 จำนวนตาม เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน